

Mets ei kao kusagile

Eesti kliimas uueneb mets nii või teisiti nagunii. Iseasi, kas see toimub looduse või inimese huvides.



JAAN KÄGU,
metsamees

Loodusel pole sooja ega külma, mida meie, inimesed, metsaga teeme. Targad mehed on ütelnud, et meie kliimatingimustes saab metsa hävitada ainult siis, kui viljakas kasvupinnas katta betooni või asfaldiga.

Iga maalapike, mis inimesest maha jäetakse, uueneb meil varem või hiljem lehtpuudega. Kui need ükskord vanaks saavad ja surevad, on kuusel lootust tühjalt kohalt jätkata. Mänd uueneb looduslikult toitainetevaestel kasvukohtadel – lahjadel liivamaadel ja turbapinnastel. Viljakatel pinnastel on aga alati pioneerliigid pajud, lepad, kased ja haavad.

INIMESE HUVID

Loodusel on alati omad plaanid inimese lagedaks raiutud aladega, metsatulekahjust põlenud metsaga ja inimestest sööti jäetud põldudega. Mida loodus teeb, on sellel asukohal alati kõige õigem, aga seda muidugi looduse seisukohast.

Inimene toimetab siin maamunal alati oma huvidest lähtuvalt. Inimese huvi on kasvatada ja lasta kasvada sellisel metsal, mida tal oma elutegevuseks kõige rohkem vaja läheb.

Tänapäeval oskame me metsas mõõta vaid puitu. Kui tulevikus oleme valmis muude metsahüvede eest maksma, ei pruugi võib-olla puid nii palju raiuda kui praegu. Seni aga käib ikka raie, istutamine, külv, aidatakse kaasa metsa uuenemisele, hooldatakse ja jälle raiutakse, et saada selliseid puistuid, mis meile maksimaalse tulu tooksid.

Selleks et metsa uuendada või uuendada lasta, tuleb kõigepealt vana met-

sapõlv maha raiuda – see tagab noortele puudele kasvuruumi ja soodsad valgustingimused.

ÕPI TEISTE VIGADEST

Meil on tänapäeval majanduslikult otsustav kultiveerida männi-, kuuse- ja kasepuid. Vanajumal lisab neile omalt poolt kahte liiki leppa, haaba, remmelgaid, vahtraid, jalakaid, tammesid, veel vähem levinud puid ja muidugi põõsaliike. Tekibki kooslus, mida nimetame männikuks, kuusikuks, kaasikuks, haavikuks jne.

Mida konkreetsele kohale kultiveerida? Rusikareegel on – vaata, mis puud kasvavad kõrvalasuvast metsast. Kui need kasvavad seal hästi, on loota, et ka sinu uuendataval alal toimub sama. Kui ikkagi kahtled, siis kasuta Eesti metsateadlaste soovitusi, mida millisesse kasvukohta panna. Selle teabe leiab metsa majandamise eeskirja lisast number kaks.

Alati on õigem õppida teiste vigadest, kuigi tihti kipume ikka oma vigadest õppima. Metsakasvatases tehtud vead on väga pikaajalised. Alles aastate pä-

rast võid avastada, et sinu tehtud töö on tühja läinud, seda muidugi inimese seisukohast. Loodus küll parandab metsas kõik meie tehtud lollused, aga see võtab lihtsalt veidi aega ja tihti kauem kui inimese eluiga.

KES KELLEGA SOBIB?

Koos kasvatada tuleks enam-vähem ühesuguse raievanuse ja kasvukiirusega puuliike. Seega peapuuliikidena koos mänd ja kuusk. Männi küpsusvanus on umbes 100 aastat, kuusel umbes 80.

Koos võiks kasvatada ka kuuske ja kaskke. Kase puhul on kõige tootlikumad sellised puistud, kus kuusk asub teises rindes.

Haavapuud tuleb männikust eemal hoida, sest männi-pigirooste (seenhaigus) vahestaadium paikneb haava lehel. Pealegi – kui männid ja haavad koos kasvama hakkavad, on ajaks, mil männi küpsusvanus saavutatud, haavad juba suremas või surnud (seest tühjad) ja neist saab ainult küttepuitu.

Tulundusmetsas kasvatame puitu siiski tulu teenimiseks. Alati on erandeid. Mõne remmelga võiks metsaserva putukatele ikka jätta ja ööbikki tahab metsaservas laulmiseks toomepuud, rähn tahab toksimispuud.

Õige metsamees ei raiu erilise vajaduseta kunagi tamme.

Alati peab mõtlema, et metsas tekitab peale inimese veel teisigi hingesid. Mets on täis elurikkust, millega saame uhkustada mujal Euroopas, kus seda kahjuks enam pole.



VIIO AITSAM

Loodusel on metsaga omad plaanid...

Vt ka keskkonnaministri 27. detsembri 2006 määruse nr 88 "Metsa majandamise eeskiri" lisa 2 "Metsa uuendamiseks kasutada lubatud ja metsa uuenemiseks hindamisel arvesse võetavad puuliigid"
Riigi Teatajast (RTL, 9.01.2007) või www.eramets.ee.